

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

DE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS ALS RECHTSMACHT

Een in de schoot van de Kamer der Volksvertegenwoordigers gevormde commissie ad hoc zetelt, op dit ogenblik, als rechtshof.

Zij heeft, in laatste instantie, twee zaken te vonnissen die het voorwerp uitmaken van twee arresten van het Rekenhof welke beiden, door het Hof van Verbreking, o.m. wegens « schending van de wet op de staatscomptabiliteit », werden verbroken.

In de ene zowel als in de andere zaak, heeft het Rekenhof de rekenplichtige bij een bepaalde staatsdienst ontslagen van alle verantwoordelijkheid voor het tekort in zijn afrekening en zijn ondergeschikte veroordeeld om aan de Schatkist dat tekort te betalen. Het Hof van Verbreking, daarentegen, is van oordeel dat lagere bedienden van de rang der betrokenen niet aan de rechtsmacht van het Rekenhof zijn onderworpen. Ten slotte komt het geschil hier op neer : dat, volgens het Hof van Verbreking, de bepaling van « rekenplichtige » wordt gegeven door artikel 7 der wet van 15 Mei 1946 op de staatscomptabiliteit — terwijl, volgens het Rekenhof, die bepaling voorkomt in artikel 11 van die wet.

Het ligt niet in onze bedoeling nu dat geschil zelf te bespreken. Wij komen er echter later wel op terug, want het belangt alle openbare rekenplichtigen aan.

Waarop wij willen wijzen is op het feit dat de wetgever als jurisdictie optreedt — met andere woorden : dat de wetgever, niettegenstaande de grondwettelijke scheiding der machten, recht spreekt en, met het oog op bepaalde gevallen, de wet interpreteert.

Voegen wij hier aan toe dat het de allereerste maal is dat zulk feit zich voordoet.

Waar haalt de wetgever die bevoegdheid?

In zijn zitting van 30 September 1930 besprak

het Nationaal Congres het ontwerp van Decreet op de inrichting van het Rekenhof.

Na te hebben aangenomen dat de rekenplichtige, die door een arrest van het Rekenhof aansprakelijk werd gemaakt, het recht moest hebben zich in verbreking te voorzien, werd het voor de vraag gesteld wat er moest gebeuren in geval dat arrest zou worden verbroken.

Allerhande voorstellen werden gedaan en besproken. Zo b.v. werd er voorgesteld door de heer Claes, van Antwerpen, aan het Hof van Verbreking toe te laten, na verbreking, uitspraak te doen ten gronde en zonder verder verhaal. Hiertegen kwam algemeen verzet. De heer Lebeau deed gelden, dat het Hof van Verbreking « serait dénaturée » zo men het bevoegdheid gaf om over de grond der zaken te kennen en dat men in strijd zou handelen met het artikel der Grondwet, dat over het Hof handelt. Ten slotte werd een amendement aangenomen van de heer Fleussu, dat aan een commissie van de Kamer der Volksvertegenwoordigers bevoegdheid toekent om, na verbreking, een definitief vonnis uit te spreken. Ter verdediging van dat amendement werd aangevoerd : dat, in geval van verbreking, men toch niet de zaak terug voor het Rekenhof kon laten komen — dat het Rekenhof de emanatie is van de Kamer der Volksvertegenwoordigers, die al de leden van dat Hof benoemt — dat de verwijzing van een verbroken arrest van het Rekenhof naar de Kamer « de natuurlijke orde van de rechtsmacht eerbiedigt », enz.

Nochtans, artikel 19 van voormeld Decreet voorzag dat dit in de loop van het jaar 1932 voor herziening aan de Wetgevende Kamers zou worden voorgelegd.

Van die herziening kwam echter niets in huis

vóór 1844. Toen legde de regering een wetsontwerp neer dat de wet van 29 October 1846 is geworden. Maar dat wetsontwerp hernam, zonder meer, de hierboven besproken beschikking over de verwijzing van de zaak, na verbreking, naar de Kamer der Volksvertegenwoordigers. Er had, noch in de Kamer, noch in de Senaat, daarover enige discussie plaats. De «Memorie van Toelichting» spreekt er nochtans over. Wij lezen daarin het volgende :

«Het artikel 12 (dat het artikel 13 werd) be-
» houdt de voorziening in verbreking wegens schen-
» ding van de wet — wat reeds in principie door de
» wet van 1930 werd aangenomen. Doch zoo het ge-
» beurt dat het arrest van het Rekenhof wordt ver-
» broken, kan de zaak geen definitieve oplossing
» bekomen langs het Hof van Verbreking, daar dit
» Hof nooit kan geroepen worden om over den
» grond der zaken te kennen. En daar het ook een
» algemeen principie is, nooit een vonnis van eene
» zaak weder te zenden aan de rechters welke er
» zich reeds over uitspraken, bestaat er, in dat
» geval, noodzakelijkheid, eene nieuwe jurisdictie in
» te stellen. Deze jurisdictie mag, klaarblijkelijk,
» slechts van de Kamer der Volksvertegenwoordi-
» gers uitgaan, van dewelke het Rekenhof zijn man-
» daat ontvangt. Het zal dus eene Commissie zijn,
» gevormd in den schoot van de Kamer, die, zonder
» verder verhaal, zal oordeelen.»

Wij staan dus vandaag voor de toepassing van het derde alinea van artikel 13 der wet van 29 October 1846, waarvan wij, hieronder, de volledige tekst overschrijven :

«De arresten van het Hof ten laste van reken-
» plichtingen hebben executorische kracht; zij kun-
» nen voor het Hof van Verbreking gebracht wor-
» den wegens schending van de rechtsvormen of
» van de wet.

» In geval een rekenplichtige zich gerechtigd acht
» een arrest te bestrijden wegens schending van de
» rechtsvormen of van de wet, moet hij zich binnen
» de drie maanden, zonder verwijl, te rekenen van
» de beteekening van het arrest, in verbreking voor-
» zien. De voorziening wordt berecht op verzoek-
» schrift en zonder pleidooi.

» Wordt het arrest verbroken, dan wordt de zaak
» verwezen naar een commissie ad hoc, die in den
» schoot van de Kamer der Volksvertegenwoordigers
» gevormd wordt en uitspraak doet volgens de vor-
» men bepaald door het Rekenhof, zonder dat eenig
» ander rechtsmiddel kan worden aangewend.»

Hoe wordt de zaak voor de Kamer gebracht?

Wij lezen in de bedoelde arresten van het Hof van Verbreking :

«Om deze redenen, verbreekt het arrest wes-
» kwestie, beveelt dat onderhavig arrest zal over-
» geschreven worden in de registers van het Reken-

» hof en dat er melding zal worden van gemaakt op
» den rand der verbroken beslissing; veroordeelt
» verweerder tot de kosten en, overeenkomstig ar-
» tikel 13 der wet van 29 October 1846, verwijst
» de zaak naar eene commissie ad hoc, gevormd in
» den schoot van de Kamer der Volksvertegenwoor-
» digers.»

Aan de meest gerede partij, de zaak bij de Kamer aanhangig te maken, zonder dat een bijzondere vorm van rechtspleging is vereist !

Wat nu de samenstelling van de commissie ad hoc betreft.

Zoals het altijd gebeurt wanneer een bijzondere commissie moet worden samengesteld, is het het Bureau der Kamer dat, na overleg met de groepen, tot die samenstelling overgaat.

In onderhavig geval bestaat de commissie uit negen leden die, onder hen, een voorzitter kiezen.

Volgens voormeld artikel 13, alinea 3 in fine, moet de commissie uitspraak doen «volgens de vormen bepaald voor het Rekenhof».

Welke zijn die vormen?

Uit het reglement van orde van het Rekenhof — reglement, dat, in uitvoering van artikel 20 der wet van 29 October 1846, door de Kamer op 13 Juni 1935 werd goedgekeurd en in vervanging is gekomen van het reglement van orde van 14 Juli 1922, zijn slechts de volgende schikkingen te onthouden :

1. dat de beslissing door de commissie moet worden genomen met volstrekte meerderheid;
2. dat bij staking van stemmen, de stem van de voorzitter der commissie beslissend is;
3. dat de door de commissie in hare schriftelijke proceduur te gebruiken taal deze is waarin het verhaal werd ingeleid.

De commissie is niet gehouden de betrokken partijen of hun raadsman te horen.

Nochtans, stellen wij vast dat, in onderhavig geval, de commissie het nuttig heeft geoordeeld de uiteenzetting en verdediging te horen van de twee tegenover elkaar staande stellingen. Zij handelt aldus wijselijk gezien de belangrijkheid van de door haar te nemen beslissing.

Zoals wij hoger zegden, laten wij, voor het ogenblik, de betwisting zelve onverlet. Doch wanneer de commissie haar arrest zal hebben uitgesproken, zullen wij niet nalaten onze mening te laten kennen over heel die zaak welke, met de scherpste aandacht, wordt gevolgd door de talrijke ambtenaren en lagere agenten der openbare diensten die 's lands penningen bestendig of tijdelijk beheren.

H. MARCK.

VLAAMSE JURISTEN,

abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

Een ontwerp van Internationaal Verdrag betreffende de erkenning van beslissingen getroffen door vreemde Rechtbanken in zake Echtscheiding

42e Conferentie van de International Law Association te Praag

Om zich beter rekenschap te geven van de dringende noodzakelijkheid die de Staten van de beschaafde wereld er moet toe brengen, door een verdrag de eenheid vast te leggen in hunne respectievelijke houding tegenover vonnissen in zake echtscheiding, is het van belang de bestaande toestanden in de verschillende landen te beschouwen.

Het probleem van erkenning van vreemde vonnissen in zake echtscheiding staat in nauw verband met dit van de erkenning van vreemde vonnissen in het algemeen. De Poolse afdeling van I.L.A. heeft deze principes met zorg in het licht gesteld en onderlijnd dat de bron der verwarring te vinden is in het feit dat soms twee staten geen onderscheid maken tussen erkenning van een vreemd vonnis ter ener en de uitvoering of exequatur ervan, ten andere.

De uitvoering of exequatur van een vreemd vonnis wordt in de meeste landen geweigerd, daar waar een Conventie ontbreekt met het ander land, de voorwaarden vaststellende mits dewelke een vonnis in een der contracterende landen uitgesproken kan uitgevoerd worden. In principie is een nieuw geding nodig in het land waar een der partijen verlangt een uitvoeringsformule te bekomen.

In Groot-Brittannië wordt het punt geregeld door de Common Law en de Engelse traditie, niet door verdragen of rechtsleer. Het stelsel is, dat wanneer een vreemd land beslist heeft dat een persoon bv. een zekere som verschuldigd is aan een ander, er een wereldverplichting ontstaat, die de schuldenaar overal met zich draagt wanneer hij van land verandert.

Integendeel, wanneer het enkel gaat om de «erkenning» van de vreemde vonnissen, vindt men in de rechtsleer en de rechtspraak van vele staten de gedachte, dat een vreemd vonnis mag erkend worden, evenals een bestaand feit, in zekere mate bindend voor partijen die beroep doen op het gerecht van een ander land dan datgene waarin het vonnis werd uitgesproken. Het vreemde vonnis is een soort «lex specialis» en in de mening van zekere schrijvers staat het gelijk met verworven rechten, spruitende bv. uit contracten of authentieke documenten aan dewelke, ter wille van de internationale hoffelijkheid, het vermoeden van waarheid moet gehecht worden. (1)

Een reeks onderscheidingen en kritieken zijn te vinden in de studies over deze principen. Het Hof van Verbreking van België heeft beslist dat zelfs een vreemde handelsvennootschap, gesticht in de vreemde onder de vreemde wet, ten opzichte van de Belgische souvereiniteit niets meer is dan een feitelijke toestand. (2)

Het is de erkenning van de «feitelijke toestand» die vele staten aldus toelaat te beslissen, dat de status personae geregeld zijnde door de Lex Pa-

triae, al wat deze status betreft en in vreemde landen bepaald werd, mag erkend worden. (3)

Bij toepassing van deze toegeevende neiging op internationaal gebied, worden zonder nieuwe procedure de wettelijke akten of vonnissen betreffende persoonlijke staat, zoals huwelijk, echtscheiding, scheiding van lijf en goederen, minderjarigheid, ontzegging, erkend in de inlandse publieke bestuurlijke akten waar zij voorgelegd worden, opgenomen. In België worden deze principes door de rechtspraak toegepast. (Verbreking, 19 Januari 1882, Pas. 1882, bl. 36; Pandectes Belges, V^e, Chose jugée en matière civile, nr 36.)

Maar vele landen blijven de vonnissen in een vreemde staat uitgesproken, als in het geheel niet bestaande aanzien. In het bijzonder wanneer het gaat over echtscheiding, ontstaat er een reeks onenigheden. De verwarringen verdwijnen zelfs niet spijs reeds belangrijke internationale verdragen, gesloten met het doel de conflicten te voorkomen. De Conventie van Den Haag van 12 Juni 1902 treft een regeling over echtscheiding en scheiding van lijf en goederen, maar de toepassing ervan was teleurstellend, daar weinige staten de Conventie hebben bijgetreden en in voege gesteld. Zelfde opmerking geldt voor de Conferenties van Den Haag van 1925 en 1928.

Afzonderlijke verdragen werden nochtans getekend tussen Tchechoslovakije en Zwitserland (1926) tussen Griekenland, Portugal en Spanje (1907) en tussen Zwitserland en Oostenrijk (1927). Verder hebben ook zes Zuid-Amerikaanse staten overeenkomsten gesloten.

Hieronder geven wij een tekst van ontwerp dat eerst voorgesteld werd door Mr Dehn, met opmerkingen van Mr Latey en dat besproken werd in de loop der conferentie van I.L.A. te Cambridge in 1946. (4)

De Tchechoslovakse sectie heeft dit jaar te Praag, door het verslag van Dr E. Ledrer, een merkwaardige uiteenzetting van de toestand gemaakt. De hoofdgedachte in artikel 1 van het ontwerp is dat alle contracterende staten voortaan ertoe bereid zijn in hun wetgeving het principe in te lassen dat alle vonnissen van echtscheiding of nietigheid van een huwelijk door een vreemde rechtbank uitgesproken, door alle andere staten zullen erkend worden, mits bepaalde voorwaarden. Tchechoslovakije heeft reeds door een wet van 3 October 1946 de regel aangenomen, terwijl Oostenrijk en Italië door een wet ook de reciprociteit hebben aangenomen.

De kwestie in het algemeen is moeilijk, om reden dat in de verschillende staten de gronden van een geding van echtscheiding soms zeer verschillen en daar zij in nauw verband staan met de openbare orde; ook de nietigheid van het huwelijk is een be-

grip dat geheel anders wordt opgevat in de continentale landen dan bij de Angelsaksers.

Op het gebied van toepassing der wet in gevallen van internationaal recht zijn er staten die de « woonst » als grondslag aannemen en andere die de nationaliteit der partijen doen gelden.

Drie stelsels zijn aldus tegenwoordig :

1. Principe der wet van de woonst.
2. Eenvoudig principe van de persoonlijke wet.
3. Samenstelling van principes uit de persoonlijke wet en de *lex fori*.

Voor wat de nietigheid van het huwelijk aangaat, is de toestand niet beter. Hier zijn de beslissende voorwaarden de volgende :

1. De persoonlijke wet der echtelieden wordt soms bepaald volgens de woonst en soms ook volgens de nationaliteit der partijen.
2. De zozegeerde *lex loci celebrationis*.
3. De samenstelling van principen in zekere mate de regels 1 en 2 benaderende. De Conventie van Den Haag over de echtscheiding en de nietigheid, zowel als de Engelse wet, vallen in deze derde categorie.

Het Frans recht bekommert zich om het punt te weten of het in het buitenland geveld vonnis van echtscheiding of van nietigheid wel strookt met de Franse regels van privaats internationaal recht. Andere landen (Tchecoslovakije, Polen, Zwitserland, Oostenrijk) denken dat de zaken van status *personae* en familietoestanden afhangen van de wetten die eigen zijn aan iedere staat en die de andere landen dus moeten eerbiedigen.

Twee voornaamste toestanden moeten herinnerd worden; de moeilijkheid der oplossing is er aan verbonden.

Eerstens valt het bijna volledig gebrek aan wetgeving over de erkenning van vreemde vonnissen, in alle landen op. Men verwijst naar rechtspraak, maar die dan nog niet eensluidend is voor al de rechtbanken van hetzelfde land. Eigenlijk hangt de oplossing af van verschillen van opvattingen en soms van het toeval. Men ziet b.v. dat de beslissing onderworpen is aan ministers van godsdienst of « registrars », voor dewelke één der echtelieden een nieuw huwelijk wil aangaan, na gescheiden te zijn ingevolge een vonnis van een vreemd land. Ook nog heeft een consulaat de macht om te oordelen, wanneer het gaat over het uitreiken van paspoorten b.v. aan een persoon met zijn tweede echtgenote, wanneer hij beweert in een ander land gescheiden te zijn en de bewijzen moet voorleggen.

Ten tweede, dient er niet uit het oog verloren te worden, dat de wijzen waarop de vorderingen in echtscheiding opgevat worden, ook in de respectievelijke landen verschillen. De meeste continentale rechtssystemen eisen dat de rechtbank volledige waarborgen zou bezitten betreffende de gronden van echtscheiding of nietigheid. De bekentenissen van de verwerende partij, betreffende het bestaan van overspel b.v., is niet ter zake dienend en niet bindend voor de rechtbank, even weinig autoriteit heeft het advies der partijen over het bestaan of het niet bestaan van hun huwelijk.

Men kan dus moeilijk vragen aan de staten die hun rechtsvordering op deze principes instellen,

om vreemde vonnissen te erkennen die uitgaan van rechtbanken die dezelfde waarborgen niet verlangen te nemen. De vrees zal ontstaan dat hun burgers naar de vreemde zouden uitwijken om daar een vonnis bij verstek of zelfs op tegenspraak te bekomen, met het inzicht het later in hun land te laten erkennen.

In de verschillende staten bestaat ook onenigheid over het verschil tussen « oorspronkelijke woonst » en « woonst van keuze ».

Eindelijk zijn er staten die nagaan, alvorens een vreemd vonnis te erkennen, of op voet van de wetgeving, waar het vonnis werd geveld, de rechtbank wel bevoegd was.

In Centraal-Europa werd alleenlijk de « algemene rechtstreekse bevoegdheid » nagezien en men laat terzijde al wat de binnenlandse wetgeving aangaat.

Zoals de verslaggever te Praag het deed uitschijnen, heeft het problema dus veel gelijkenis met dit van unificatie van spoorwegnetten, indien men eerst zou vaststellen dat in de verschillende landen de sporen ongelijk en onverenigbaar zijn.

Artikel 1 van het ontwerp zou in geval van toetreden de oplossing vergemakkelijken en de staten aanzetten hun wetgeving te volledigen. Doch het is te voorzien, volgens de Sectie van Tchecoslovakije, dat alle staten zich zover niet zullen willen binden. Meer vrijheid in de bepaling der voorwaarden zou zeker voordeliger zijn.

Zelfde opmerking voor artikel 2. De continentale staten zullen er bezwaar in vinden het Engels principe van woonst aan te nemen. Het Amerikaans begrip zou beter gaan. Voor vele staten zal de zogenaamde « woonst van keuze » overeenstemmen met hun opvattingen van de « woonst », dewelke de *animus manendi* zodanig niet vereist.

Aangaande artikelen 3 en 4 van het ontwerp van de heren Dehn en Latey, te Cambridge voorgesteld, doet Dr E. Ledrer opmerken dat al wat de hoede der kinderen en andere maatregelen in het voordeel van minderjarigen, waarvan de ouders gescheiden zijn, uitsluitelijk aan de wetgeving van het land waar de echtscheiding wordt uitgesproken, moet overgelaten worden.

Hier volgt de tekst van het ontwerp, zoals Dr Emilian Ledrer, van Praag, hem bewerkt heeft :

Artikel 1. — Ieder der contracterende partijen neemt op zich te verzekeren door de wetgeving van haar eigen land, dat een vonnis van echtscheiding « a vinculo » en een vonnis van nietigheid uitgesproken bij een bevoegde rechtbank of overheid in de staat van eenieder van de andere Hoge Contracterende Partijen, zal, op verzoek van de echtgenoot of de echtgenote, en mits volbrenging der hierna voorziene voorwaarden, opgenomen worden door een bevoegde rechtbank of door de overheid van haar eigen land, dewelke rechtbank of overheid daarop een verklaring zal uitgeven, dat dit vonnis uitgesproken werd mits de volbrenging der voorwaarden en zulke verklaring, aldus uitgegeven, zal even geldig zijn en haar uitwerksel vinden in de staat van de opnemende rechtbank of overheid, alsof het aangegeven vonnis uitgesproken was geweest door deze rechtbank of door deze overheid zelf.

Artikel 2. — Niettegenstaande de bepalingen van

artikel 5, zijn de voorwaarden, waarnaar artikel 1 verwijst, de volgende :

- a) Dat het vonnis kracht van gewijsde heeft, zó dat er geen recht van beroep maar tegen bestaat of kan ontstaan;
- b) dat het vonnis uitgesproken zal zijn door een rechtbank of een overheid van een land, waarvan de rechtbanken of overheden jurisdictie hebben om over de zaak uitspraak te doen;
- c) Dat de verweerder in het geding zich heeft onderworpen aan de jurisdictie van de rechtbank of gedagvaard werd in persoon bij het inleiden der rechtsvordering.

Artikel 3. — Door rechtbank of overheid in de zin van artikel 2, lit. b, verstaat men de rechtbank of overheid van de staat :

- a) in dewelke de man zijn woonst had of zijn gewoonlijke verblijfplaats op het ogenblik der inleiding van de zaak;
- b) van dewelke de twee echtelieden burgers waren op het ogenblik der inleiding van de zaak.

Artikel 4. — Voor de toepassing van dit verdrag zal de « woonst » normalerwijze vermoed worden de plaats te zijn waar de betrokken partij nu verblijft, met het inzicht daar bestendig te verblijven.

Artikel 5. — De contracterende partijen behouden het recht, bij toepassing van hun eigen wetgeving :

- a) de pleegvormen te regelen en de uitgifte af te leveren in artikel 1 voorzien, mits andere of verschillende voorwaarden aan deze voorzien in artikel 2;
- b) de « woonst » op een andere wijze te bepalen dan deze voorzien in artikel 4.

Zoals hierboven vermeld, heeft Tchechoslovakië door een wet van 3 October 1946 de kwestie van erkenning van vreemde vonnissen geregeld.

De wet erkent alle vonnissen uitgesproken door een ander land in zaken van echtscheiding van echtelieden die burgers zijn van dat vreemd land.

Geen verdere voorwaarden worden vereist. De wet gaat nog verder. Wordt erkend zonder voorwaarden het vonnis uitgesproken in een staat Y in een zaak van echtelieden die burgers zijn van een staat X, op voorwaarde dat het vonnis uitgesproken in staat Y, erkend wordt in de staat X. Bij voorbeeld is een vonnis uitgesproken in Zweden tussen Engelse onderdanen, geldig in Tchechoslovakië, op voorwaarde dat het Zweedse vonnis in Engeland wordt erkend.

Indien de echtgenoot een burger is van staat X en de echtgenote van staat Y, en de echtscheiding wordt uitgesproken in staat Z, zal de erkenning afhangen van het punt te weten of het vonnis van Z erkend wordt tegelijkertijd in X en Y. Voor wat betreft de pleegvormen door het vreemd land gevolgd, bepaalt de Tchechoslavakse wet, dat uit het vonnis moet blijken, dat de regels van privaats internationaal recht gevolgd geworden zijn, zoals zij in Tchechoslovakië zijn bepaald, doch de rechtbanken hebben desaan gaande een breed recht van beoordeling.

Het werd te Praag gewenst dat tegen de Conferentie van I.L.A., die in 1948 te Brussel zal gehouden worden, alle afdelingen met nauwgezetheid de juiste toestand van de wetgeving of rechtspraak in hun respectievelijke landen zouden laten toekomen.

(1) Cheshire Private International Law 1935 bl. 478 - Goodrich, Handbook of the conflict of laws 1927 bl. 453. — Weiss Traité théorique et pratique de Dr Int. privé e.g. VI 1913 p. 185 - Eug. Vroonen Force Extraterritoriale des jugements étrangers 1920 n° 115.

(2) Verbrekingshof, 2de Kamer, 5 April 1937 Pas. 1937.

(3) Pierard. Divorce et séparation de corps IV Droit international 1929, bl. 67 en 69. Cheron Les Causes de divorce et de séparation de corps en droit international comparé 1934 bl. 50 en v. Slooten. Prozesrecht des nil des lände in Leske Lowenfeld 1933 bl. 307 Litauer. The value and force of foreign judgments in matters concerning the status and legal ability of a foreigner quarterly of the Civil & Comm. Law 1917 bl. 674.

(4) Zie Rechtskundig Weekblad 1946 n° 3. Col. 86.

CHARLES BOELENS.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 7 Juli 1947.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Vandermersch.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Medeplichtigheid. — Verlening van hulp en bijstand. — Voltooiing van het misdrijf. — Getuigenis voor een Duits Krijgsgerecht.

De hulp of bijstand, die aan de dader van een misdrijf wordt verleend, maakt slechts een strafbare medeplichtigheid uit, wanneer zij betrekking heeft op de handelingen, die het feit hebben voorbereid of vergemakkelijkt of die het hebben voltooid. Een misdrijf is voltooid, zoals bedoeld in art. 67, 4 S.W., wanneer al de voorwaarden verenigd zijn, die voor het bestaan van het misdrijf wettelijk vereist zijn. De handelingen, die op de voltooiing van het misdrijf volgen, kunnen geen strafbare medeplichtigheid

uitmaken. Zulks geldt t.a.v. de getuigenis voor een Duits Krijgsgerecht nadat de aangifte aan de vijand reeds werd gedaan door een derde persoon, en aanleiding tot een vervolging had gegeven. (S.W. artt. 67 en 121bis)

Ghesquière Daniel.

Gelet op het arrest op 27 Februari 1947 gewezen door het Militair Gerechtshof zetelende te Gent;

Over het eerste middel : schending van artikel 67 van het Strafwetboek, doordat de bestreden beslissing aanlegger's medeplichtigheid in de verklaringen gepleegd door zijn medebeklaagde afleidt uit zijn houding op de zitting van het Duits Krijgsgerecht, en namelijk uit het feit dat hij zou verklaard hebben dat een strenge en voorbeeldige straf diende toegepast, — ofschoon uit de bepalingen van artikel 67 van het Strafwetboek niet kan worden besloten dat aanlegger's houding een feit van mede-

plichtigheid zou uitmaken, vermits tussen deze houding en de aangeklaagde daden van verklikking, geen wettelijk verband zou bestaan :

Nopens de ontvankelijkheid van het middel :

Overwegende dat de aanlegger tot één enkele straf werd veroordeeld wegens het misdrijf van aangifte bij de vijand, dat door het middel wordt bedoeld en waaraan hij door de eerste rechter niet schuldig werd verklaard, alsmede wegens een misdrijf tegen artikel 118bis van het Wetboek van Strafrecht; dat de uitgesproken straf deze die bij voormeld artikel 118bis is voorzien niet te boven gaat;

Overwegende echter dat het arrest hierop wijst dat de straf van 3 jaar gevangzitting, door de eerste rechter opgelegd, op 20 jaar buitengewone hechtenis dient gebracht « gelet op de tragische gevolgen der verklikking »;

Dat het Militair Gerechtshof aldus de gewichtigheid van de uitgesproken straf afhankelijk heeft gemaakt van de veroordeling wegens het misdrijf door het middel bedoeld; dat dit laatste derhalve ontvankelijk is en, indien het gegrond is, tot verbreking van geheel het beschikkend gedeelte betreffende de publieke vordering aanleiding geeft;

Nopens de grond van het middel :

Overwegende dat, luidens de bewoordingen van het artikel 67, lid 4, van het Strafwetboek, de hulp of de bijstand die aan de dader van een misdaad of van een wanbedrijf worden verleend, slechts strafbare medeplichtigheid uitmaken wanneer zij betrekking hebben op de handelingen welke het feit hebben voorbereid of vergemakkelijkt of welke het hebben voltooid; dat handelingen volgend op de voltooiing van de misdaad of van het wanbedrijf, dus, krachtens de wet, wel gebeurlijk een onderscheiden misdrijf maar geen strafbare medeplichtigheid kunnen uitmaken;

Overwegende, anderzijds, dat een misdaad of een wanbedrijf voltooid zijn, naar de zin die aan dit woord wordt gegeven in het artikel 67 van het Strafwetboek wanneer al de voorwaarden zijn verenigd die door de wet tot het bestaan van de misdaad of het wanbedrijf worden vereist;

Overwegende dat het bestreden arrest aanlegger's medeplichtigheid in de verklikking gepleegd door zijn medebeklaagde uitsluitend afleidt uit het louter feit, dat, na de aangifte en in de loop van de vervolging waartoe zij aanleiding had gegeven voor het Duits Krijggerecht, aanlegger als getuige opgeroepen en onderhoord nopens de gevorderde straffen, op ondervraging van de voorzitter van het Krijggerecht « de mening heeft uitgedrukt dat deze straffen streng en voorbeeldig dienden te zijn »;

Dat het arrest aldus aanlegger's medeplichtigheid heeft afgeleid uit handelingen die de voltooiing van het misdrijf hebben gevolgd; dat immers op het ogenblik van aanlegger's optreden de voltooiing van de misdaad van verklikking gepleegd door zijn medebeklaagde, was voltrokken vermits de aangifte reeds vooraf aanleiding had gegeven tot vervolging tegen de aangeklaagde personen, en deze dus reeds vroeger, buiten de tussenkomst van aanlegger, aan de vervolgingen en de gestrengheden vanwege de vijand had blootgesteld;

Overwegende dat het bestreden arrest derhalve een verkeerde toepassing heeft gedaan van het artikel 67 van het Strafwetboek;

En overwegende dat de verbreking van de beslissing op de publieke vordering de verbreking medebrengt van de beslissing op de vorderingen door de burgerlijke partijen ingesteld;

Om deze redenen :

Verbreekt het bestreden arrest in al zijn beschikkingen betreffende de aanlegger; enz.

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 29 September 1947.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. De Clippele.

Advocaat-Generaal : M. Colard.

Burgerlijke partij. — Welke cassatie-middelen zijn ontvankelijk?

De cassatiemiddelen van de burgerlijke partij moeten gericht zijn tegen de beslissing gewezen op haar vordering. De middelen door haar gericht tegen de beslissing op de publieke vordering zijn niet ontvankelijk. (S.v. art. 373, 3°)

De Wil t/ Verbaenen.

Gelet op het bestreden arrest gewezen door het Hof van Beroep te Brussel op 23 Mei 1947;

I. — Aangaande de voorziening aan het Openbaar Ministerie betekend :

Over de drie middelen samen :

Eerste middel : schending van artikel 467 van het Strafwetboek,

doordat de feiten door verweester gepleegd, de misdaad uitmaken van bedrieglijk wegnemen bij middel van valse sleutels, zonder dat deze misdaad omgezet werd in wanbedrijf door inachtneming van verzachtende omstandigheden;

Tweede middel : schending van de rechten der verdediging,

doordat opgeroepene getuigen door de eerste rechter niet onderhoord werden;

Derde middel : schending van artikel 97 van de Grondwet,

doordat het vonnis a quo de vrijspraak van verweester niet gemotiveerd heeft;

Overwegende dat die middelen gericht zijn tegen de beslissing op de publieke vordering;

Overwegende dat aanlegster, burgerlijke partij, de belangen van die vordering niet vertegenwoordigt;

Overwegende dat zij geen middel inroept wat de veroordeling betreft tot de kosten van de publieke vordering, en dat het Hof er geen ambtshalve opwerpt;

II. — Wat de beslissing aangaat op de burgerlijke vordering : (zonder belang);

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening, enz.

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 23 September 1946.

Voorzitter : M. Fauquel.
Raadsheer-Verslaggever : M. Vitry.
Advocaat-generaal : M. Colard.

Verbreking. — Procedure in zake epuratie.

Tegen de op hoger beroep gewezen arresten in zake epuratie is cassatie mogelijk volgens de door de voorziening in burgerlijke zaken vastgestelde regelen.

(Besluitwet 19 September 1945, art. 6)

Van Acker, Madeleine.

Gelet op het bestreden arrest op 23 Juni 1946 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen betreffende de epuratie in zake burgertrouw;

Over de ontvankelijkheid van de voorziening :

Overwegende dat, luidens artikel 6 van de Besluit-wet d.d. 19 September 1945 betreffende de gezegde epuratie in zake burgertrouw, de op hoger beroep gewezen arresten vatbaar zijn voor voorziening in verbreking volgens de voor voorziening in burgerlijke zaken vastgestelde regelen;

Overwegende, dat aanlegster zich voorzien heeft volgens de voor voorziening in strafzaken vastgestelde regelen;

Dat haar voorziening dus niet ontvankelijk is;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 23 September 1946.

Voorzitter : M. Fauquel.
Raadsheer-Verslaggever : M. Giroul.
Advocaat-generaal : M. Colard.

Verbreking. — Ontvankelijkheid van de eis der burgerlijke partij.

De eis tot verbreking, ingesteld door de burgerlijke partij, is slechts ontvankelijk wanneer hij aan de partij, waartegen hij gericht is, betekend werd.

(Sv. art. 418)

Beheer van Financiën t/ Detrische.

Gelet op het bestreden arrest op 30 Januari 1946 gewezen door het Hof van Beroep te Luik;

Over de voorziening van het Openbaar Ministerie :

Overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de bestreden beslissing wettelijk is;

Over de voorziening van het Beheer van Financiën, vervolgende partij :

Overwegende, dat die voorziening niet ontvankelijk is omdat ze niet betekend werd aan de partij tegen dewelke ze gericht is (art. 418 van het Wetboek van Strafvordering);

Om die redenen :

Verwerpt de voorzieningen;

Veroordeelt het Beheer van Financiën tot de kosten.

HOF VAN BEROEP TE LUIK

5de Kamer — 2 Juli 1947.

Voorzitter : M. Claessens.
Raadsheren : M.M. Albert en Verreydt.
Subst. Procureur-Generaal : M. Kellens.
Pleiter : Mr. Roppe.

Amnestie. — Werking t.a.v. de daaronder vallende feiten.

Amnestie doet de strafbaarheid van een bepaald feit of van een bepaalde groep van feiten vervallen. Het is derhalve aan de rechter niet toegelaten in het onderzoek van die feiten te treden.

O.M. t/ X...

Gezien door het Hof het vonnis waartegen beroep is gewezen de vierde Februari 1947 door de Correctionele Rechtbank van Tongeren, kamer van drie rechters, dat statuerende op tegenspraak na gezegd te hebben dat de feiten zoals omschreven in de dagvaarding en gebeurd zijn vóór 1 November 1944 bewezen zijn, verklaart de vervolging uitgedoofd door amnestie;

(.....)

Overwegende dat de eerste rechter ten onrechte de feiten bewezen verklaard heeft;

Overwegende dat de ten laste van betichte X... gelegde feiten gepleegd werden tussen 29 Mei 1940 en 1 November 1944 meer bepaaldelijk in 1942 en in September 1944 en dat zij betuigd zijn door een boete en een straf van minder dan twee jaar gevangenisstraf;

Overwegende dat de betichte aldus van de bepalingen van de besluitwet van 20 September 1945 betreffende de amnestie moet genieten;

Gelet op art. 24 der Wet van 15 Juni 1935 en art. 1 par 1e. besluitwet van 20 September 1945;

Het Hof hervormt het bestreden vonnis; Zegt de openbare vordering tegen X... uitgedoofd bij amnestie, ontslaat hem van gebeurlijke toepassing van art. 9 van gezegd besluitwet van 20 September 1945; Laat de kosten van beide aanleggen ten laste van de Staat.

NOOT: De Correctionele Rechtbank te Tongeren had, na de feiten die ten laste van verdachte gelegd waren als voldoende bewezen te hebben aangezien, toepassing gedaan van het amnestiebesluit, en gezegd dat geen straf kon uitgesproken worden.

Verdachte tekende hoger beroep aan tegen dit vonnis, daar ook het motiverend gedeelte van het vonnis geen melding maakte van het al dan niet bewezen zijn der feiten.

Het Hof van Beroep te Luik bevestigt in het bovenstaande arrest een gevestigde rechtsleer en rechtspraak.

Het doel van de amnestie is het misdrijf te doen vergeeten; een beslissing die enerzijds zou vaststellen dat een feit bewezen is en anderzijds dat het door amnestie kwijtgescholden is, zou ongetwijfeld een tegenstrijdigheid bevatten. (Cfr. Morelle, Notes pour l'application de la loi d'amnestie, B.J. 1919, 1243.)

Een dergelijke beslissing zou aan de verdachte een feit ten laste laten, welk de amnestie precies bedoelt te voorkomen. Deze zienswijze zou eveneens ten gevolge hebben, dat een verdachte desgevallend niet zou kunnen vrijgesproken worden.

Maar, vraagt zich de aangehaalde auteur af, wie zou aan

een rechtbank kunnen beletten een vrijspraak te vellen in een duidelijk geval, mits de schijn aan te nemen dat een hogere straf dan 2 jaar op het geval toegepast zou kunnen worden? (Ibid. 1244.)

Vgl. ook Doornik, 31 Oktober 1919 Pas. 3, 1; Braas, *Traité élémentaire de l'Instruction criminelle*, p. 45 e.v.; Schuind, *Traité pratique de droit criminel*, 3de uitgave, I, p. 166 e.v. L. Roppe.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN (zetelend in Hoger Beroep)

1e Kamer bis. — 8 Juli 1947.

Voorzitter: M. Moorkens.

Pl. Rechters: M.M. Raynaud en van Lil.

Pleiters: Mrs R. Jacobs en Ph. Maes.

1. Bevoegdheid der rechterlijke macht. — Geschil van administratieve aard.
2. Oorlog. — Tijdelijke gemeentebedienden.

1. *De rechterlijke macht is onbevoegd om uitspraak te doen over een geschil van administratieve aard en een beslissing van de Bestendige Deputatie te vernietigen.*

2. *De wet van 5 Maart 1935 nopens de plichten der ambtenaren in oorlogstijd geldt ook t.a.v. de tijdelijke gemeentebedienden. (art. 1, lid 3)*

Gemeente Hove t/ Gysemans.

Overwegende, dat de gemeentebesturen bij ministeriële omzendbrief van 21 Januari 1945 en bij ministerieel besluit van 1 Februari 1945 opdracht kregen te zorgen voor de steenkoolbedeling in de gemeente;

dat de gemeente Hove om de uitvoering daarvan te verzekeren de gemeente-bedienden opeiste en hun een extra-bezoldiging toekende voor de buiten-uren en dat, alzo aan beroepene een vergoeding toegekend werd van 2000 fr., goedgekeurd door de gemeenteraad op 30 April 1945;

dat hetzelfde stelsel werd toegepast bij de tweede bedeling van Maart tot Juni en aan beroepene 4.000 frank werd toegekend, d.i. 1.000 frank per maand voor de vier maanden, goedgekeurd door de gemeenteraad op 29 Mei en 1 September 1945, maar verworpen door de Bestendige Deputatie;

dat beroepene betaling vorderde van de Vrederechter van Kontich, en het bestreden vonnis kende dan ook een vergoeding toe van 3.600 frank;

Overwegende, dat er in het vonnis geen sprake is van het besluit der Bestendige Deputatie van 6 Juli 1945, dat deze extra bepaling verworpen heeft;

dat het geschil dus van administratieve aard is en de Vrederechter onbevoegd is om er over te kennen en een beslissing van de Bestendige Deputatie te niet te doen;

Overwegende, dat de beweegredenen van het bestreden vonnis overigens zeer broos zijn; dat enkel gezegd wordt dat beroepene hier niet als gemeentebediende zou gewerkt hebben, en dat alle werk salaris verdient;

dat zulks in tegenstrijd is met de wet van 5 Maart 1935 nopens de plichten der ambtenaren in oorlogstijd, die aan de gemeentebedienden de verplichting

oplegt geheel hun activiteit ter beschikking te stellen van de gemeente voor de vervulling van de bevelen die hun gegeven worden, zelfs indien deze de gewone bevoegdheid te buiten gaan, en dat art. 1, al. 3. die wet ook op tijdelijke gemeentebedienden van toepassing verklaart;

dat wat de vergoeding betreft die daarvoor zou kunnen toegekend worden, deze dus niet verschuldigd blijkt;

dat zij in alle geval door de Bestendige Deputatie dient goedgekeurd, en deze dus haar bevoegdheid niet is te buiten gegaan, wanneer zij beslist heeft de beraadslaging van de gemeenteraad desaangaande te verwerpen;

Om deze redenen:

.....

zegt voor recht dat de Vrederechter *ratione materiae* onbevoegd was om over die eis te kennen.

Noot: Zie vonnis a quo van het Vrederecht te Kontich met uitvoerige noot van R. Picaver, R. W., 1947, 562 e.v..

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

2e Kamer. — 1 Juli 1947.

Voorzitter: M. Rubbrecht.

O. M.: M. Terlinden.

Pleiters: Mrs Tielemans en Van de Weyer.

1. Wettelijke curatele. — Is de echtgenote van een veroordeelde van rechtswege curatrice?
2. Aansprakelijkheid. — Schadevergoedingsactie van de staat tegen de erfgenamen van een politiek delinquent.

1. *De echtgenote van een veroordeelde als bedoeld in art. 21 S.W. is van rechtswege curatrice van haar man ingevolge toepassing van art. 506 B.W.*

2. *De schadevergoedingsactie van de staat tegen de erfgenamen van een politiek delinquent is gegrond, doch de schade kan slechts naar billijkheid geschat worden. (artt. 724 en 1382 B.W.)*

Belgische staat t/ B. en V. L.

Overwegende dat de vordering ertoe strekt verweerders te doen veroordelen tot de betaling van 100.000 frank schadevergoeding;

I. *Over de ontvankelijkheid:*

A. — Overwegende dat het Openbaar Ministerie in zijn advies aan de Rechtbank voorstelt de vordering niet ontvankelijk te verklaren daar eiser de eerste verweerder, die in staat van wettige ontzetting is, heeft gedagvaard in de persoon van zijn wettige echtgenote alhoewel het niet blijkt dat zij door de familieraad tot curatrice van eerste verweerder werd aangesteld;

Overwegende dat partijen erover akkoord gaan dat eerste verweerder op tegenspraak tot levenslange hechtenis werd veroordeeld, door een in kracht van gewijsde gegaan vonnis, dat hij dienvolgens in staat van wettelijke ontzetting verkeert tijdens de duur van zijn straf, krachtens art. 21 van het wetboek van strafrecht; dat ingevolge art. 23 van hetzelfde wetboek de benoeming van de curator over de wettelijke ontzette veroordeelde onderwor-

pen is aan de bepalingen van het burgerlijk wetboek betreffende de voogdij van ontzette personen;

Overwegende dat, zo de voogdij over een ontzette persoon en dus ook de curator over een wettelijk ontzette veroordeelde in beginsel door de familieraad dient opgedragen hierop nochtans uitzondering wordt gemaakt door artikel 506 van het Burgerlijk Wetboek, gewijzigd bij de wet van 10 Augustus 1909, waarbij wordt bepaald dat « elke der echtelieden — van rechtswege voogd (is) over zijn geïnterdiceerde echtgenoot »; dat de curatele van de echtgenote over haar wettelijk ontzette man dus rechtstreeks uit de wet vloeit en geen tussenkomst van de familieraad veronderstelt;

B. — Overwegende dat verweerders tegen de dagvaarding de « exceptio obscuri libelli » inroepen alhoewel bij eerste lezing duidelijk blijkt wat, waarom en in welke hoedanigheid er tegen verweerders gevorderd wordt; dat de rechtsgrond der vordering de schade is die verweerder's zoon Broos Louis aan eiser heeft toegebracht door zijn onvaderlandslievend gedrag (nader in de dagvaarding aangeduid); dat het gevorderde 100.000 fr. bedraagt; dat deze som wordt gevorderd tegen verweerders in hunne hoedanigheid van erfgenamen en rechthebbers van hun overleden zoon;

Overwegende dat de vordering dus ontvankelijk is;

II. — Over de grond van de vordering :

Overwegende dat Br. overleden is op 13 Maart 1943; dat door verweerders erkend wordt : zijn lidmaatschap en actie in het V.N.V. zij het ook niet in de specifieke functie van « afdelingsleider », zijn aanmelding in het Vlaams Legioen, die, waarschijnlijk om gezondheidsredenen, werd afgewezen, zijn lidmaatschap in de Fabriekswacht sedert de Lente 1942 tot het einde van dat jaar, alsmede het bezit van een Duitse Waffenschein;

Overwegende dat verweerder's rechtsvoorganger zodoende deel heeft genomen aan de activiteit van de groep inwoners die, in miskenning van hun elementaire vaderlandse plichten de bezettingstaak van de vijand hebben vergemakkelijkt en het doordringen van zijn propagandamiddelen bevorderd; dat hij dus ook deel heeft in de verantwoordelijkheid voor de schade die de oorlog aan de Belgische gemeenschap heeft toegebracht en waarvan eiser het herstel tegen zijn rechthebbenden vordert;

Overwegende dat verweerders ontkennen, dat de activiteit van hun rechtsvoorganger de duur van de oorlog verlengd en de inkomsten van het verzet vermeerderd zou hebben en inbrengen dat eiser desaan gaande niets bewijst noch aanbiedt te bewijzen noch evenmin dat hij daardoor schade zou hebben geleden en hoeveel die schade bedraagt;

Overwegende de door verweerders ingebrachte strategische beschouwingen als niet ter zake dienend in het midden latend — dat de oorlog noodzakelijk verlengd werd door alles wat de militaire macht van de vijand groter maakte; dat het voor de vijand een aanzienlijke winst in soldaten betekende wanneer hij in het bezette België mensen vond die bereid waren een deel van zijn bezettings-

taak over te nemen, door het vervullen van opdrachten van werk of bewaking die anders door Duitse soldaten vervuld hadden moeten worden, of door het voeren van een propaganda die tot goedwillige medewerking met de bezetter strekte ofwel tot het scheppen van een zodanige stemming dat de meerderheid der bevolking gemakkelijk door zeer weinig bezettingstroepen in bedwang kon worden gehouden; dat daardoor de militaire macht van de vijand ontegensprekelijk werd verhoogd en eiser schade heeft geleden door de aanmerkelijk hogere uitgaven die voor het leger en de verzetsbeweging dienden gedaan; dat de onmogelijkheid waarin eiser zich bevindt deze schade met facturen en andere bescheiden te bewijzen niets afdoet aan haar bestaan noch aan de verplichting van hen die ze veroorzaakt hebben om ze te vergoeden;

Overwegende dat de Rechtbank in de door eiser voorgebrachte bewijsmiddelen en de door verweerders gedane bekentenissen de overtuiging put dat verweerder's zoon en rechtsvoorganger Br. een handlanger van de vijand is geweest die als lid van de Fabriekswacht (Wachmann für die Dienststelle L. 35217) militaire opdrachten vervulde en als vooruitstrevend lid van het V.N.V.'s vijands, propaganda heeft gediend; dat het vruchteloos ware hem voor te stellen als een medeloper en zijn activiteit te minimiseren, daar hij als een voorman wordt gehuldigd in het dagblad « Volk en Staat » van 16 Maart 1943 waarin o.a. te lezen staat « Als eerste man in zijn gewest trok hij reeds einde 1940, de zwarte uniform aan — toen de Leider in den zomer 1941 een oproep deed voor het Vlaamsch Legioen zou hij weer als een der eerste zich aanmelden — toch bleef hij de fanatiekste en hardnekkigste voorvechter. In de lente van 't vorig jaar beantwoordde hij den oproep voor de Vlaamsche Fabriekswacht — »; dat het dus niet twijfelachtig voorkomt dat Br. in zijn streek een vooraanstaande propagandistische rol heeft gespeeld en daardoor aandeel heeft in verantwoordelijkheid voor de schade die de gemeenschap door oorlog en bezetting heeft ondergaan;

Overwegende dat de toe te kennen schadevergoeding naar billijkheid dient bepaald, in verhouding met de onvaderlandslievende activiteit en in evenredigheid met wat de Rechtbank in andere gelijkaardige gevallen heeft toegekend; dat eiser's vordering van 100.000 frank als overdreven voorkomt, maar dat er nochtans rekening mede dient gehouden dat de propagandistische activiteit van een enigszins begoede landbouwerszoon in de buiten schadelijker was dan deze van eenvoudige lieden die soms door de materiële voordelen van het verraad worden aangelokt maar minder invloed op anderen hadden;

Om deze redenen :

Verklaart de Rechtbank de vordering ontvankelijk en veroordeelt verweerders in hun hoedanigheid van erfgenamen en rechthebbenden van Br. om aan eiser, als schadevergoeding, een som van 30.000 frank te betalen alsmede de rechterlijke intrest over dit bedrag en de proceskosten, enz.

NOOT : Het wil ons voorkomen, dat het O.M. terecht de vordering niet ontvankelijk achtte, omdat uit niets bleek,

dat de tweede verweerster benoemd was tot curatrice van haar echtgenoot.

De rechtbank beroept zich voor haar mening op art. 23 S.W. in verband met art. 506 B. W. Art. 23 S.W. bepaalt, dat voor de veroordeelde, die krachtens art. 21 S.W. in staat van wettelijke ontzetting is, een curator zal worden benoemd om zijn goederen te beheren en dat deze benoeming zal onderworpen zijn aan de bepalingen van het B.W. omtrent de voogdij van *civielrechtelijk* onder curatele gestelde personen. Art. 23 S.W. kent dus alleen *benoemde* curators.

Art. 506 B.W. mag o.i. niet worden toegepast in het geval bedoeld in art. 23 S.W.; de bepaling van art. 506 B.W. geldt slechts alleen in de gevallen door de Code civil voorzien. Voor de in art. 21 S.W. bedoelde personen zal steeds een curator moeten worden *benoemd*, ook al is de echtgenote van de veroordeelde nog in leven. Dit wordt a.l. nogmaals bevestigd door de wet van 12 Juli 1931 (zie art. 23 S.W.) luidend als volgt: «De commissie tot beheer van de gevangenis stelt een, uit haar leden te kiezen, voorlopigen bewindvoerder aan om voor de goederen van den veroordeelde te zorgen *totdat de curator benoemd is.*»

* *

Met een vonnis als het bovenstaande begeeft de rechtpraak zich op een uiterst gevaarlijk terrein.

Terwijl in gewone civiele schadevergoedingsprocedures volkomen terecht strenge eisen worden gesteld voor het aannemen van het oorzakelijk verband tussen handeling en schade en omtrent het stellen en bewijzen van al de schade-factoren, wordt ten aanzien van de schadevergoedingsacties van de staat tegen politieke delinquenten door de militaire rechtbanken meestal genoegen genomen met algemeenheden en loutere beweringen. Het is niet denkbaar, dat in een gewone schadevergoedingsprocedure zulke «argumenten» zouden aanvaard worden. Hoe broos dergelijke schadevergoedingsacties dan ook zijn, blijkt uit de in bovenstaand vonnis vermelde bedragen. De staat eist 100.000 fr. maar stelt niet de schadeposten en bewijst ze nog minder. De rechter kent 30.000 fr. toe, omdat hij de gevorderde schadevergoeding op veel minder waardeert dan de staat en beroept zich daartoe op de «billijkheid».

Wij verwijzen in verband met dit vraagstuk o.m. naar de vonnissen van de Krijgsraad te Antwerpen van 9 Maart 1945 (J. T. 1945, 440), 26 Juni 1945 (J. T. 1945, 567), 17 Augustus 1945 (J. T. 1945, 594), 19 September 1945 (J. T. 1945, 569), 12 October 1945 (J. T. 1945, 570) en naar de bijdrage van J. Y. Dautricourt, La jurisprudence et les sanctions patrimoniales de la trahison (J. T., 1945, 590 e.v.), waarin de grondslag en de omvang van de schadevergoedingsacties van de staat tot velerlei bedenkingen aanleiding geven. Een objectief en nuchter onderzoek van de rechtspraak der militaire rechtbanken t.a.v. deze kwestie zal onvermijdelijk iedereen en in de eerste plaats de civiele rechter tot grote terughoudendheid en voorzichtigheid aansporen.

De schadevergoedingsactie van de staat tegen politieke delinquenten vertoont ook interessante politieke en sociologische aspecten, waarop hier echter niet kan worden ingegaan. Wijzen wij er alleen op, dat de schadevergoedingsactie van de staat naast de confiscatie van art. 123 ter S.W., dikwijls de algehele verbeurdverklaring van het vermogen, verboden door art. 12 van de Grondwet, ten gevolge zal hebben, terwijl zij van de andere kant door velen als «civielrechtelijke repressie», hand in hand gaande met de strafrechtelijke repressie, zal gekarakteriseerd worden. E. K.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

19 October 1946.

Voorzitter: M. Matthys.

Réchters: M.M. Rollier en Heyvaert.

Pl.: Mrs R. van de Vorst en L. Schöller (Antwerpen).

1. Hoger beroep tegen vonnissen van de vrederechters. — Verplichte vermeldingen van de dagvaarding in hoger beroep.

2. Aansprakelijkheid van de deurwaarder. — Oproeping in gedwongen tussenkomst.

1. De dagvaarding in hoger beroep tegen de vonnissen van de vrederechters, moet op straf van verval vermelden: de dag en het uur van de verschijning, alsmede de kamer van de rechtbank, voor dewelke de zaak zal worden opgeroepen. (R. v. Art. 82bis)

2. De deurwaarder kan aansprakelijk gesteld worden voor de exploten, die hij betekend heeft (R. v. art. 71). Hij kan in gedwongen tussenkomst worden opgeroepen, teneinde het vonnis, dat uitspraak doet over de opgeworpen middelen tegen het betekend exploit, ten zijnen opzichte bindend te horen verklaren.

Ministerie van Landsverdediging t/
Belgische Margarine-Unie en
Ministerie van Landsverdediging t/ X.

Gezien de stukken en ondermeer het vonnis van de Heer Vrederechter van het kanton Temse, dd. 30 November 1945 (in regelmatig afschrift voorgebracht), waarbij de Belgische Staat veroordeeld werd om aan de N.V. Belgische Margarine Unie te betalen 3.617.458,80 frank meer de gerechtelijke intresten uit hoofde van militaire opeising van 1.465.596 kgr. aardnoten (gezegd vonnis volgens het afschrift niet geboekt op de minuut);

Overwegende dat dit vonnis op 13 December 1945 betekend werd aan de Belgische Staat, die, bij geboekt exploit van deurwaarder X... dd. 10 Jan. 1946, tegen die beslissing in beroep is gekomen;

Overwegende dat die zaak werd ingeleid ter terechtzitting van 24 Januari 1946 en ingeschreven staat onder Nr 2991 van de Algemene Rol;

Overwegende dat de akte van beroep de datum der verschijning niet vermeldt, maar luidt als volgt «om te verschijnen binnen de termijn door de wet bepaald zijnde acht dagen»; dat de N. V. Belgische Margarine Unie aanvoert dat dergelijk beroep niet ontvankelijk is (art. 82 bis); dat de Belgische Staat het tegenovergestelde beweert maar tevens zijn inzicht te kennen geeft gebeurlijk de deurwaarder X... verantwoordelijk te stellen voor de missing en hem bij geboekt exploit van deurwaarder Y... dagvaardt, ten einde het tussen te komen vonnis tegenover hem gemeen te horen verklaren; dat die oproeping in tussenkomst ingeschreven werd onder nr 3166 van de algemene rol;

Overwegende dat de zaken ingeschreven onder nr 2991 en 3166 van de algemene rol samenhangend zijn en derhalve dienen samengevoegd;

Overwegende dat art. 82bis W.B.R. uitdrukkelijk bepaalt dat de termijn van dagvaarding acht dagen bedraagt en dat het exploit *de dag* en het uur der verschijning moet vermelden; dat verder dezelfde wetsbepaling verklaart dat de akte van beroep van generlei waarde is, indien de beroepende partij de zaak niet heeft ingeleid tegen de in de akte van hoger beroep aangeduide terechtzitting;

Overwegende dat de beroepsakte dagtekent van 10 Januari 1946 en derhalve tijdig is; dat echter de beroepsakte de dag der verschijning niet vermeldt en er dan ook niet is voldaan aan de voorschriften van art. 82 bis alinea 5, die vereisen dat de zaak ingeleid worde ter terechtzitting *aangeduid in de akte van hoger beroep*;

Overwegende dat uit de bewoordingen van art. 82 bis «van gener waarde» (de nul effet, zegt de Franse tekst) volgt dat de sanctie der niet naleving dezer voorschriften geen nietigheid maar wel een verval is (Verbreking, 9 Maart 1944, Pas. 1944, I, 244; Circ. Proc. Gén. Hayoit de Termicourt, Journ. Trib. 1936, 3450, 254) waarop art. 173 al. 1 W. B. R. niet toepasselijk is;

Overwegende dat de oproeping in tussenkomst ontvankelijk en ook gegrond voorkomt daar een deurwaarder verantwoordelijk kan gesteld worden voor de exploten, die hij betekend heeft (zie art. 71 W.B.R.);

Overwegende dat uit hetgeen voorafgaat ook volgt dat het beroep niet ontvankelijk is; dat gevolglijk de Rechtbank de gegrondheid van het beroep en van het tegenberoep — door de N. V. Belgische Margarine Unie ten subsidiairen titel gevormd — niet hoeft te onderzoeken;

Om die redenen :

De Rechtbank, zetelende in hoger beroep, voegt samen de zaken ingeschreven onder nrs 2991 en 3166 van de algemene rol; verklaart het beroep door de Belgische Staat tegenover de N.V. Belgische Margarine Unie ingesteld niet ontvankelijk; en rechtdoende over de vordering van de Belgische Staat tegen deurwaarder X... verklaart onderhavig vonnis gemeen en bindend tegenover deze laatste;

Veroordeelt de Belgische Staat tot de gerechtskosten, enz.

NOOT: Tegen het bovenstaande vonnis werd geen cassatie aangetekend. Betreffende de aansprakelijkheid van de deurwaarder, krachtens artt. 71 en 1031 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering, zie men: Répertoire prat. du droit belge, Vo Huissier, nrs 156 e.v.

Betreffende de bindendverklaring van het vonnis voor de in tussenkomst opgeroepen partij, zie men de noot onder het vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, 30 November 1946, R.W. 1947-1948, 136.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST NIKLAAS

2 September 1947.

Voorzitter: M. Maes Blauwaert.

Rechts: M.M. Maes en Neyrinckx.

Referendaris: M. L. Thuysbaert.

Pleiters: Mrs Maréchal en Van Poecke.

Daden van koophandel. — Aankoop van bouwmaterialen voor het oprichten van een grootwarenhuis.

Handelingen betreffende onroerende goederen worden vermoed daden van koophandel te zijn wanneer ze door een handelaar verricht worden. — Ze zullen eerst dan als burgerlijke handelingen beschouwd worden, wanneer hij die ze stelt, bewijst dat hij er toe gedreven werd door beweegredenen vreemd aan de handel die hij uitoefent of op het oog heeft. (W. v. K., art. 2, laatste lid)

P.V.B.A. Firma Vlaminck t/ Dernicourt.

Aangezien de verweerder de onbevoegdheid ratione materiae der rechtbank tegenwerpt, beweerende dat de arduin, waarvan de betaling gevorderd wordt, gediend heeft voor het bouwen van een huis, wat, op zich zelf, geen commerciële daad is;

Aangezien de verweerder niet betwist dat hij handelaar is en, meer bepaaldelijk, een grootwarenhuis uitbaat te Lokeren, in de Kerkstraat;

dat, luidens art. 2, laatste lid, van de wet van 15 December 1872, « alle verbintenissen door handelaars aangegaan, vermoed worden daden van koophandel te zijn, behoudens het bewijs dat hun oorzaak vreemd is aan de handel »;

Aangezien de bouwmaterialen, waarvan de betaling vervolgd wordt, door verweerder juist werden aangekocht om de uitoefening van zijn handelsonderneming — de uitbating van een grootwarenhuis — mogelijk te maken, zodat de verbintenis die hij, gedaagde, heeft aangegaan, verre van vreemd

te zijn aan zijn handel, integendeel het middel geweest is om zijn handelsoogmerken te verwezenlijken;

Aangezien de Rechtbanken, wel is waar, lange tijd, hebben beslist dat al de verbintenissen ontstaan uit handelingen betreffende onroerende goederen, uit hun aard, onroerend zijn;

dat, sinds ettelijke jaren, echter, de rechtspraak, op verre na, niet meer zo eenstemmig is op dit punt; dat, vooral in de laatste tijd, gezaghebbende auteurs en ook vele rechtbanken hebben ingezien dat het wenselijk is, ten einde tijdrovende en onereuse bevoegdheidsconflicten te voorkomen, het in artikel 2 vastgelegde principe toe te passen in algemene zin, zonder beperking, zowel op de verbintenissen die roerende zaken als op deze die onroerende zaken tot voorwerp hebben, zodat aan de bevoegdheid der rechtbanken van koophandel alleen onttrokken blijven de verbintenissen waarvan deze, die ze aangaat, bewijst dat ze een oorzaak hebben vreemd aan de handel die hij uitoefent en hij niet op het oog heeft gehad het voordeel of het nut die ze voor zijn beroep zouden kunnen opleveren (De Page, D. V, Nr 625, Noot I; Hoor-naert, J. T. 1945, bl. 315; André Cloquet, J. T. 1947, bl. 221 en vlg.; Namen, 20 Mei 1943, J. T. 1946, bl. 430; R. v. K. Aalst, 31 Dec. 1946, R. W. 1947, bl. 690; R. v. K. Luik, 7 Febr. 1947, J. T. 1947, bl. 200);

Aangezien het duidelijk is dat verweerder, door het aankopen van bouwmaterialen bestemd voor de oprichting van een door hem zelf uit te baten grootwarenhuis, een handelsdaad heeft gesteld; dat, derhalve, de Rechtbank van koophandel bevoegd is om kennis te nemen van de geschillen ontstaan naar aanleiding van deze leveringen;
(Het overige zonder belang).

NOOT: Zie, buiten de in dit vonnis aangehaalde rechtspraak, het vonnis van de rechtbank van Koophandel te Kortrijk, 16 Juli 1947, R.W. 1947-1948, 72.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

4e Kanton. — 23 April 1947.

Vrederechter: M. Struyf.

Pleiters: Mrs. H. Deckers en Verhaeren.

1. Overmacht. — Opkomen van een rukwind.

2. Arbeidsongevallen. — Overmacht.

1. *Het onverwacht opkomen van een rukwind en de hierdoor aan roerende en onroerende goederen veroorzaakte schade kan niet als een geval van overmacht aangezien worden, tenzij het bewezen is, dat de wind een ongewone kracht voor de streek had.*
2. *Ofschoon de samengeschaalde wetten op de arbeidsongevallen ten aanzien van overmacht niets bepalen, wordt doorgaans door de rechtspraak en de rechtsleer aangenomen, dat de ongevallen, die zich tijdens de arbeid voordoen en aan overmacht te wijten zijn, niet krachtens deze wetten mogen vergoed worden. Wanneer evenwel het geval van overmacht met het uitgevoerde werk samenhangt en verbonden is, kan de overmacht beschouwd worden als deel uitmakend van het bedrijfsrisico.*

N. V. Helvetia t./ Jozef, Augustus.

Aangezien de vraag van aanlegster ertoe strekt te horen zeggen voor recht dat het ongeval van 29 September 1946 te 17.30 u. op 172 der dokken te Antwerpen en door een rukwind veroorzaakt werd, ja dan neen onder de toepassing valt der wet op de werkongevallen;

Aangezien partijen het er over eens zijn dat op 29 September 1946 rond 17.30 u. verweerder getroffen werd door stukken ener kabien gelegen op nr 172 der dokken te Antwerpen, waarvan het dak afgerukt werd door de hevige luchttrek, veroorzaakt door een rukwind;

Aangezien het bovendien niet betwist is geworden dat verweerder op het ogenblik dat het ongeval hem trof, een door zijn werkgever opgelegde taak uitvoerde;

Aangezien aanlegster hoofdzakelijk beweert dat verweerder geen beroep doen mag op de beschikkingen der samengeordende wetten op de werkongevallen omdat het ongeval van 29 September 1946, zo het zich dan al voorgedaan heeft tijdens de uitvoering van het werk, niet veroorzaakt werd door die uitvoering.

Aangezien het vooreerst niet bewezen is dat het gebeurde ongeval te wijten is aan de verwezenlijking van een feit van heirkraft.

Aangezien immers het onverwacht voorvallen van een rukwind en hierdoor veroorzaakte schade aan roerende of onroerende goederen niet als heirkraft kan aangezien worden, tenzij bewezen zou zijn dat de wind een uitzonderlijke sterkte had voor de streek; dat zulk bewijs door aanlegster niet geleverd wordt (Brussel, 9 October 1937, B. S. 1938, 26; Charleroi, 25 Februari 1927, Pas. 1928, III, 161, enz. enz.);

Aangezien het verder te onderzoeken valt of het geval van heirkraft in de samengeordende wetten betreffende de werkongevallen verworpen is geworden of niet en gebeurlijk in welke mate;

Aangezien het een vast feit is dat heirkraft zoniet altijd dan toch dikwijls een zekere rol speelt in elk ongeval ook in het arbeidsongeval vermits het een gebeuren is dat zich voordoet buiten de gekende, voorziene en gewone normen, dat niet rechtstreeks door de getroffene verwekt wordt maar van buiten af op hem inwerkt en waartegen elk doelmatig verzet onmogelijk blijkt;

Aangezien de tekst van de wet van 1903 niet spreekt van heirkraft doch de rechtsleer en ook de rechtspraak beslissen meestal dat ongevallen tijdens het werk voorgekomen en welke te wijten zijn aan heirkraft niet mogen vergoed worden op grond van de forfaitaire wet (Demeur, I, 152);

Aangezien echter daarbij te voegen valt dat vele van die kommentatoren, zowel in als buiten het Parlement, aan deze mening de bijkomende beschouwing vastknopen, dat wanneer het feit van heirkraft een samenhang en verbondenheid heeft met het uitgevoerd werk, heirkraft als deeluitmakend van het bedrijfsrisico kan aangenomen worden (Parl. An. Kamer 1901-1902, n° 302 paragraaf 32; Verbreking Fr. 10-2-1902, D. 1903, I, 331; Brussel 11-2-1902, P.P. 958; Antwerpen, 11 Maart 1920, Pas.

1922, III, 145; Beveren Waas, 24-3-36, R. W. 613; Binche 23-9-1911, J. J. P., 468, Pand. Belges V° Risques Professionnels Nrs 537 en volgende, enz.);

Aangezien niet redelijk kan betwist worden dat die voorwaarde voor huidig bijzonder geval bestaat;

Aangezien het inderdaad vanzelfsprekend is dat de wind — a fortiori een rukwind — veel meer vat heeft op een licht loodsgebouwtje, gelegen op de kaaien zegge in open vlakte en precies blootgesteld « aan alle winden » en aan hun gevaarlijke gevolgen, gevaren waartegen verweerder zich niet kan beschutten;

Aangezien eindelijk niet uit het oog mag verloren worden, dat de samengeordende wetten betreffende de arbeidsongevallen gesteund zijn op een begrip van maatschappelijke solidariteit en dat het wezenlijke en eerste doel dezer wetten is niet alleen de persoon van de werknemer te vrijwaren tegen de kwade gevolgen van het niet te vermijden arbeidsrisico, maar ook nog de werkgever zelf en de maatschappelijke orde in het algemeen;

(Het overige zonder belang);

Om deze redenen :

Zeggen voor recht dat verweerder, alhier op 29 September 1946 getroffen werd door een arbeidsongeval, terwijl hij in dienst was van de N. V. International Stevedoring Cy te Antwerpen;

Alvorens verder recht te doen, benoemen als deskundige, enz.

NOOT : Tegen dit vonnis werd beroep aangetekend.

VREDEGERECHT TE DIEST

12 Februari 1947.

Vrederechter : M. P. Sacré.
Pleiters : Mrs Hermans en Hoschet.

Huur en verhuur. — Afstand van huur. — Overlijden van de huurder.

De huurovereenkomst is uiteraard vatbaar voor overdracht of afstand, tenzij zij intuitu personae werd gesloten; dit karakter van het huurrecht vloeit voort uit de artt. 1742 en 1717 B.W., waarbij bepaald wordt, dat eensdeels de huurovereenkomst niet ontbonden wordt door het afsterven van de contractanten en anderdeels de huurder het recht heeft het gehuurde goed in onderverhuur te geven en zelfs zijn huur aan een ander af te staan, indien hem zulks niet verboden werd. De clausule in de huurovereenkomst, bepalend dat het verboden is de huur aan anderen af te staan en die in bijna alle huurcelen wordt ingelast, moet uitgelegd worden volgens de gewoonte, die onder afstand van huur verstaat : een nieuwe huurder in de plaats stellen van degene, die aan de huurovereenkomst heeft deelgenomen. De wettelijke erfgenamen van de huurder, na dezes afsterven, zijn geen nieuwe huurders in de betekenis van deze clausule. (B.W. artt. 1717 en 1742.)

Verlinden t / Moresi.

Aangezien de vordering er toe strekt de verweerder te horen veroordelen onmiddellijk de

eigendom, toebehorende aan de aanlegger en gelegen te Diest, Koning Albertstraat, 8, te verlaten en ter vrije en gehele beschikking van deze laatste te stellen.

Aangezien de aanlegger verklaart dat er tussen M. Moresi Georges — vader van de verweerder en sindsdien overleden — en hem zelf in datum van 1 Januari 1940 een schriftelijke huurovereenkomst gesloten werd, waarbij het kwestieus huis in huur werd gegeven aan M. Moresi Georges voornoemd, voor een termijn van negen jaar;

Aangezien in deze huurovereenkomst voorzien werd dat het aan de huurder verboden is het huis of de gehuurde plaatsen geheel of gedeeltelijk voort te verhuren of zijn huur aan anderen af te staan;

Aangezien de aanlegger uit deze bepaling het besluit trekt dat de overeenkomst «intuitu personae» werd aangegaan, en dat diensgevolge door het afsterven van vader Moresi Georges de huurovereenkomst van ambtswege ten einde is gekomen;

Aangezien indien deze schikking verbod doet van voort te verhuren of de huurovereenkomst aan een derde persoon over te laten, er moet, om de werkelijke draagwijdte dezer schikking vast te stellen, worden nagegaan welke de bedoeling der partijen is geweest, bij het afsluiten dezer overeenkomst;

Aangezien door zijn natuur zelve de huurovereenkomst vatbaar is voor overdracht of afstand, tenzij de overeenkomst gesloten werd uitsluitelijk «intuitu personae» hetgeen in geen geval voortspruit uit de bestanddelen der zaak. Dat dit karakter van het huurrecht voortvloeit zowel uit artikel 1742 van het B.W., hetwelk voorziet dat de huurovereenkomst niet verbroken wordt door het afsterven van de huurder, als uit artikel 1717 van het B.W., hetwelk aan de huurder het recht geeft van te onderhuren of van afstand te doen, indien zulks hem niet verboden wordt;

Aangezien dit verbod dus, een uitzondering zijnde, zich moet beperken tot de afstanden, die partijen zelve beoogd hebben;

Aangezien desaanstaande eerst en vooral dient opgemerkt dat niets toelaat van te vermoeden dat partijen door de clause, waarop de aanlegger zich steunt, uitdrukkelijk hebben willen afwijken van art. 1742 van het B. W., vermits tengevolge dezer schikking er plaats grijpt niet een afstand (cession) — maar een overdracht-transmission — van de rechten van de rechtsvoorganger aan zijn erfgenaam ingevolge de wet zelve;

Aangezien anderzijds de clause, waarvan sprake en dewelke in bijna alle schriftelijke huurcellen wordt teruggevonden, moet uitgelegd worden volgens de gewoonte; dat volgens de gewone betekenis van deze bewoordingen er moet verstaan worden door afstand van huur degene die zich voordoet hic et nunc als men een nieuwe huurder in de plaats stelt van degene die aan de huurovereenkomst heeft deelgenomen, en niet degene die uitwerksels kan hebben na het overlijden van de eerste huurder;

Aangezien het tevergeefs is dat aanlegger staande houdt dat door het inlassen van de betwiste schikking de verhuurder klaarblijkelijk zijn wil heeft doen blijken van aan vader Moresi Georges alleen

en te persoonlijke titel een huurceel te verlenen; dat men integendeel moet aannemen dat in de bedoeling der partijen het betwist verbod niet toepasselijk was aan overdracht van het huurceel aan de wettelijke erfgenamen van de huurder na dezes afsterven (Hof Gent, Pas. 1880, II, 242; Vonnis Gent, Pas. 1881, III, 57);

Aangezien buitendien indien het beding van het huurceel moest uitgelegd worden in de zin van de thesis van de aanlegger, dan nog zou er moeten worden aangenomen dat de aanlegger stilzwijgend aan het voordeel van deze schikking verzaakt heeft;

Aangezien in casu zulke verzaking bestaat;

Aangezien het namelijk vaststaat dat vader Moresi Georges, ondertekenaar van het huurceel, overleden is in dato 16 Februari 1946; dat sinds die datum de verweerder vreedzaam in het bezit gelaten werd van kwestig huis; dat elke maand de huishuur zijnde 950 fr. regelmatig gestort werd door de verweerder op de rekening van aanlegger in de Kredietbank te St. Truiden; dat geen enkele maal de aanlegger protest heeft aangetekend tegen zulke betaling noch het minste voorbehoud maakte; dat al de sommen alzo op zijn rekening gestort hem alzo definitief te goede zijn gekomen;

Aangezien dienvolgens de eis van de aanlegger als ongegrond voorkomt;

Om deze beweegredenen..... enz.

BIBLIOGRAPHIE

Karel BRANTS, *De staatsinrichting van België. Beginselen van Grondwettelijk Recht en van Administratief Recht*. Vierde druk, bewerkt door C. KETELAER, met voorrede van Prof. E. Van Dievoet. (Leuvense bijdragen tot de rechts- en staatswetenschappen.) Antwerpen, Brussel, Gent, Leuven, N.V. Standaard-Boekhandel, 1947.

Het is verheugend dat van het uitstekend werk van Karel Brants over «De staatsinrichting van België» reeds een vierde druk is verschenen.

Naar aanleiding van de vorige uitgaven hebben wij in ons tijdschrift reeds meerdere malen gewezen op de uitstekende hoedanigheden van dit werk, dat op beknopte wijze het essentiële geeft van hetgeen in het algemeen over de staatkundige inrichting van ons land zou dienen gekend te zijn.

Sedert de eerste uitgave is het boek in aanzienlijke mate verbeterd en de bewerking van de Heer C. Ketelaer heeft er op zeer vele punten de wetenschappelijke waarde ten zeerste van verhoogd.

Deze vierde uitgave is volkomen op de hoogte van de laatste stand der wetgeving. Het boek is zelfs aangevuld met een uitvoerig hoofdstuk betreffende de Raad van State.

Het lijdt geen twijfel dat deze nieuwe uitgave het groot succes van de vorige zal kennen en dat het zo nuttig boek van de betreurde Karel Brants in de nieuwe vorm van de Heer Ketelaer nog menigvuldige uitgaven zal beleven.

Louis BAILLON, *La Résistance administrative. La lutte secrète des Pouvoirs publics contre les Allemands en Belgique (1940-1944)*. Maison Ferd. Larcier, Brussel, 1946.

Deze kleine brochure is rijk aan inhoud. Ze bestudeert de menigvuldige vraagstukken die zich gesteld hebben tijdens de bezetting wat betreft het beleid van de secretarissen-generaal en de auteur betoogt met vuur en toch op zeer zakelijke gronden dat vele kritieken, die ingebracht worden tegen de handelingen van de secretarissen-generaal tijdens de bezetting alle grond missen en niet met de rechtvaardigheid stroken.

Op grond van juridische teksten toont de schrijver dat de secretarissen-generaal de plicht hadden tijdens de bezetting op post te blijven en dat ze ook beschikten over de nodige bevoegdheid om de administratie van het land tijdens de vijandelijke bezetting te verzekeren.

Daarna onderzoekt hij de grote vraag of door het gebruik dat ze van hun wettelijke macht gemaakt hebben, de secretarissen-generaal hulp aan de vijand hebben geboden, ofwel of ze integendeel zich verdienstelijk hebben gemaakt door hun voortdurend verzet tegen de onrechtmatige aanspraken van de bezetter.

De auteur drukt er bijzonder op in welke belangrijke mate de Belgische magistratuur tijdens de bezettingsperiode de administratieve maatregelen, genomen door de secretarissen-generaal, heeft gesteund en gesanc-tionneerd.

In enkele korte afzonderlijke hoofdstukken maakt hij het bilan van de activiteit der secretarissen-generaal zowel op het gebied van de verplichte tewerkstelling als van de economische politiek, het verkeerswezen, de bevoorrading en de financiën en telkens toont hij aan op uiterst gevatte wijze dat op al deze gebieden er een klaar en duidelijk verzet van de secretarissen-generaal tegen de aanspraken van de bezetter aan de dag is gekomen.

Voorzeker was de druk, die door de vijand werd uitgeoefend geweldig en is het noodzakelijk gebleken dat op allerlei gebied voor zijn eisen, gestaafd op geweld en dwangmaatregelen, werd gewicht, doch niet onbelangrijk is het terrein dat aan de vijandelijke aanspraken is kunnen onttrokken worden en groot is, volgens de auteur, de verdienste van de secretarissen-generaal doordat ze in zo moeilijke omstandigheden zoveel hebben kunnen verwezenlijken voor de belangen van de Belgische bevolking en zoveel aan de vijandelijke greep hebben kunnen onttrekken.

Hij besluit dat het een daad van eenvoudige rechtvaardigheid zou zijn de verdiensten van de secretarissen-generaal te erkennen.

J. M.

J. R. D. ZWAHLEN, *Rechtsgeschiedte der Landschaft Saanen*. — 's Gravenhage, 1947, 239 p.

De auteur van dit merkwaardig academisch proefschrift is Zwitser en ambtenaar bij het Ministerie van Economische Zaken te Den Haag. De dissertatie werd in de rechtsfaculteit van de universiteit te Leiden verdedigd met als promotor Prof. Mr. H. F. W. D. Fischer en als «peters» verschillende vooraanstaande rechtshistorici uit Nederland en Zwitserland: o.m. Prof. Dr. D. G. Rengers Hora Siccama, Prof. Dr. Ph. de Monté ver Loren, Prof. Dr. O. Oppermann, Prof. Dr. H. Rennefahrt, Prof. Dr. Rob. Marti-Wehren en Dr. P. Liver.

Het «Landschaft Saanen» (Fr. Gessenay) maakte deel uit van het vroegere graafschap Greyerz (Fr. Gruyère), in het Berner Oberland, ten W. van Bern, ietwat ten N. van Gstaad.

In een algemene leiding wordt o.m. uiteengezet dat de oudste volksstammen, die in het woudrijke Saaner-land een plaatsnaam achterlieten, de Liguren waren; dat het vrijheidsideaal der Saanerbevolking, zoals bij de Friezen, bestond uit het bezit van eigen goed (allo-dium) en in het feit van geen landsheer afhankelijk te zijn; vele inwijkelingen waren volgens oude sagen uit Friesland afkomstig; een volledige soevereiniteit kon nooit bereikt worden, daar Bern veel te dicht bij lag.

Het boek zelf is verdeeld in tien hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk behandelt de rol en de betekenis van het franssprekend graafschap Greyerz (etymologisch verwant met het nld. groeien) en het landschap Saanen, als leden van het Zwitserse Eedgenootschap. Beide territorien maakten eertijds deel uit van het oude koninkrijk Bourgondië. Het tweede hoofdstuk bespreekt de verschillende volkeren, die eertijds de vallei bewoonden. Steunend op vele traditionele namen van het territorium, kon de auteur vaststellen dat het bestudeerde landschap niet alleen zeer vroeg, maar ook tijdens de vóórgeschiedenis reeds bewoond was. Na de Kelten en de Romeinen kwamen de Bourgondiërs van uit het Westen, als foederati sinds 446, de Allemannen van uit het Oosten; deze laatsten hebben er definitief hun stempel op gedrukt, hoewel de invloed der eersten zeer goed merkbaar is gebleven, o.a. in de taal, evenals in de «bourgondische schouwen», die boven vele woningen uitsteken. In een derde hoofdstuk worden de heren besproken, die zich in de loop der tijden, maar alleszins later dan de oorspronkelijke bevolking in het dal vestigden. Tussen hen bevonden zich ook de graven van Greyerz, die in de XIe eeuw, bij de uitbreiding van hun grondgebied, in conflict geraakten met de heren van Raron, Ayent, Kramburg en Erlenchbach. De graven wonnen de strijd en verjoegen deze heren, in zover dat voorlopig de grenzen van het graafschap verplaatst werden naar het Obersimmenthal. In een volgend hoofdstuk schetst de auteur de stamboom, de mentaliteit en de geslachtsnamen evenals de wapens der graven. Hij besluit dat de streek van Saanen geen inlandse adel heeft gekend, wat een unicum is in de rechtsgeschiedenis, vermits bijna al de overige Zwitserse streken bewoond werden door een of meer adellijke families. In Saanen bestond trouwens ook geen groot grondbezit, zodat het op dit punt b.v. in zeer scherp contrast staat tot de «kapitanei» Locarno. Thans wonen in het dal nog enkele families, waarvan de stamboom opklimt tot 1312; de auteur noemt aldus de families Bach, Boumer, Brand, Hutzli, Matti, Mösching, Reichenbach, Romang, Seewer, Wünstren, Zingre en Zwahlen. Van p. 43 tot 46 geeft hij een hele reeks Saaner geslachtsnamen uit de XIIIe en XIVe eeuw. Het vijfde hoofdstuk vermeldt met een overvloed van details (van p. 47 tot 101) de toestand van het grondbezit vooraleer de edelen zich van het Saaner land meester en er de bevolking schatplichtig maakten. Het zijn vooral de belastingrollen, die zeer duidelijk de toestand weergeven. Terwijl de oudste rol, van 1312, dikwijls de grootouders vermeldt, vermeldt die van 1324 de ouders en die van 1355 de kleinkinderen. Het is een verdienste van de auteur te hebben kunnen vaststellen dat de in 1312 opgesomde hoeven grotendeels voortgekomen zijn van hoeven, «welke over alle rechten beschikten», en natuurlijk van veel oudere datum waren. Aldus heeft hij een nieuwe rol opgemaakt, daterend van ongeveer 1280, toen het aantal grote hoeven ongeveer 35 bedroeg. Dit alles is verduidelijkt door bijlagen en door een kaart.

Het zesde hoofdstuk, getiteld «Befreiungen», geeft een zeer nauwkeurige beschrijving van de manier waarop de inwoners van Saanen, door de betaling van reusachtige geldsommen, zich hebben weten vrij te

maken van de heerlijke rechten, om ze daarna zelf uit te oefenen. Deze bevrijding was ten einde tussen de jaren 1250 en 1450. Ter vergelijking met ons eigen recht, is het wel niet onaardig na te gaan welke «talliae» in het graafschap Greyerz werden geheven. Deze kunnen als volgt worden ingedeeld:

a) de taille ordinaire ou périodique. Daartoe behoren:

1. de taille personnelle: een persoonlijke, niet vast-gestelde, willekeurige beded;
2. de taille réelle: een zakelijke belasting op het grondeigendom, de hoeve, de huizen en dgl.;

b) de taille extraordinaire et obligatoire: te betalen door alle onderdanen, zowel ridders als niet-ridders. Onder deze buitengewone belasting worden, evenals in ons recht, gerangschikt, de zgn. vier leenrechtelijke gevallen:

1. l'aide de chevalerie, wanneer de zoon van de heer tot ridder werd geslagen;
2. l'aide de mariage, wanneer de dochters en de zusters van de heer in het huwelijk traden;
3. l'aide de rançon, het losgeld, wanneer de heer in gevangenschap was geraakt, en
4. l'aide de voyage d'outre mer, bij deelneming van de heer aan de kruistochten.

Volgens de Saaner rechtsbronnen betekende de vrijheid in hoofdzaak het feit niet onderworpen te zijn aan de talliae.

In het zevende hoofdstuk worden de hogere, middele en lagere gerechtshoven van Saanen behandeld, die van in de aanvang door de inwoners zelf bezet waren. De graaf van Greyerz gelukte er niet in noch zich meester te maken van deze gerechtshoven, noch er zelf raadsheren te benoemen. Het waren altijd de Saanierlieden, die het recht spraken, onder voorzitterschap van de graaf, door bemiddeling van zijn kastelein. Deze laatste vervult de functie van onze schout, zodat de inrichting dezer rechtbanken sterk de Germaanse benadert. De plaats der terechtzitting wisselde jaarlijks en had immer in open lucht plaats. Executies geschieden gewoonlijk op de «Galgemätteli», ten westen van het Saanerndorp: zo werd er nog in 1794 Heinrich Mösching wegens verschillende diefstallen opgeknoot. Verder verhaalt een oude overlevering dat de ten zuiden van het Saanerndorp aan de «Belmonthubel» gelegen «bloedsteen» eertijds als offersteen heeft gediend, en dat de ter dood veroordeelden over de naburige, loodrecht naar de Saanerivier afhellende «Gerichtsfliuh» naar beneden werden geworpen. De beul en zijn knechten woonden vermoedelijk ook in het dorp; zijn speciale plaats in de kerk, de nis onder de torentrap, wijst daar enigszins op. In 1570 werd een zekere «Dichtli am Sattel» wshl. als heks verbrand en in 1582 Pierre Motier wegens doodslag onthoofd. Dat ook de torture soms slachtoffers maakte, bewijst een geval uit 1631, toen de beul Christen Schwitzgäbel een meisje, door een fout tijdens de pijniging, doodde. Hij kwam er met een gevangenisstraf van vijf dagen «op water, pap en brood» van af. Tussen de pijnlijke straffen vinden wij nu en dan ook wel een openbare tentoonstelling aan de schandpaal.

Naar hetgeen blijkt uit het achtste hoofdstuk waren de waterlopen en de wateringten in dit zeer waterrijke gebied zeer goed ingericht en onderhouden.

Het negende hoofdstuk beschrijft hoe de inwoners van Saanen de strijd hebben gewonnen tegen de geestelijkheid en bewijst dat de oude kerk, daterend uit de Xe eeuw, toegewijd aan de H. Mauritius, nooit een private kerk der graven van Greyerz, maar altijd het

eigendom der inwoners was. Dit is een volledig nieuwe opvatting, welke de auteur voorstaat, zich rechtstreeks steunend op de bronnen.

Het laatste hoofdstuk zet ten slotte de geographische positie van Saanen uiteen in het kader van de ontwikkeling van het Zwitsers Eedgenootschap, en op welke wijze de inwoners er in gelukt zijn er een plaats van «Zugewandte Ort» te bekomen.

Een 16-tal interessante bijlagen, een literatuuropgave en een register besluiten het werk.

De auteur putte in hoofdzaak bijna uitsluitend uit oorkonden en verdragen en naar onze mening al te weinig uit rechtsboeken, dorpsrekeningen, ordonnantieboeken, doopregisters, wezenboeken, overlijdensakten, kasteleinsrekeningen, correctieboeken, raadsheerbrieven en dgl. Indien hij de laatste weg gevolgd had zou het boek meer het leven hebben weergegeven. Nu draagt het meer het karakter van een uitvoerige systematische catalogus van wetsbepalingen en is het meer rechtskroniek dan rechtsgeschiedenis.

Deze kleine opmerking doet niets af aan onze waardering voor het werk van Dr. Zwahlen, dat ook voor onze rechtshistorici waardevol is en interessante vergelijkingspunten biedt.

L. TH. MAES.

MEDEDELINGEN

RECHTSHISTORISCH NIEUWS

Op de XXXIIste zitting van de **Vereniging van de Oudheidkundige en Geschiedkundige Kringen van België**, te Antwerpen, op 27-31 Juni 1947 gehouden, stonden verschillende rechtshistorische onderwerpen op het programma. Prof. Dr. J. Gessler uit Leuven sprak er over «Folklorica uit het oude Strafrecht: het onderdompelen en de duiking-stoel», Dr. Lambert, attaché bij de Koninklijke Bibliotheek te Brussel over de figuur van de XVIIe eeuwse jurist Viglius van Aytta, Dr. L. Th. Maes, leraar aan het Koninklijk Athenaeum te Antwerpen, over de doodstraffen in het stedelijk strafrecht van Mechelen vóór de Franse revolutie, en Dr. M. Yans, archivaris te Luik, over het Luiker mijnrecht.

Op het XXVIIe Congres der **Vlaamse philologen**, dat van 1 tot 3 September 1947 te Leuven plaats vond, hield Prof. Eg. I. Strubbe in de sectie voor volkskunde een zeer belangrijk referaat over volkskunde en rechtsgeschiedenis, waarin hij op de contactpunten tussen beide wetenschappen wees. Dr. L. Th. Maes behandelde ter illustratie «Galgen en kaken, een voorbeeld van innig contact tussen beide wetenschappen». In de sectie Middeleeuwse geschiedenis werd door deze laatste spreker een inleiding gelezen over «De humaniteit der magistratuur van het ancien régime».

Uit Duitsland vernamen wij, dat de belangrijke rechtsarcheologische iconografische verzameling van Karl von Amira over de doodstraffen, die destijds bij gebrek aan geldmiddelen van de Beierse Akademie niet kon worden uitgegeven en gereproduceerd, tijdens een bombardement op München volledig zou verbrand zijn.

Tijdens hetzelfde bombardement werd Karl von Amira's beste leerling, Dr. Claudius Freiherr von Schwerin, hoogleraar in de rechtsgeschiedenis aan de Universiteit dezer stad, gedood.

L. Th. M.

DE HERVORMING DER N.V. EN DE OMZETTING DER AANDELEN AAN TOONDER IN AANDELEN OP NAAM

Op de algemene vergadering van aandeelhouders der N.V. Kredietbank te Antwerpen op 21 Juni 1947, hield de voorzitter van de Raad van Beheer, Prof. Mr. F. Collin, een rede over de effecten aan toonder. Deze rede die in het tijdschrift van de Kamer van Koophandel van Antwerpen (nr. van 1 Juli 1947, blz. 8 e.v.) werd opgenomen, is een pleidooi tegen de omzetting der aandelen aan toonder in aandelen op naam. In verband met het fiscale aspect van dit vraagstuk, zegde de spreker het volgende :

« Het op naam stellen van de aandelen moet in de toekomst de ontduiking van de belasting voorkomen. Het gaat hier om de aanvullende persoonlijke belasting, want alle andere heffingen geschieden aan de bron.

Het is opvallend dat er geen sprake is deze maatregel voor te schrijven voor de schuldbrieven van de Staat of van de openbare besturen. Ware het niet logisch een zelfde regel toe te passen op alle waardepapieren zonder onderscheid ? Het is niet omdat zij betrekking heeft op de renten van overheidsfondsen, dat belasting-ontduiking meer gerechtvaardigd zou zijn. Waarom wil men aan de private sector voorschriften opleggen, die al te nadelig worden geoordeeld voor de Staat, wanneer deze beroep moet doen op de kapitaalmarkt ? De private ondernemingen worden aldus in een bijzonder moeilijke toestand geplaatst op een ogenblik, dat hun behoeften uitzonderlijk groot zijn. Niets kan meer nadelig inwerken op de opleving van onze zwaar gehavende economie.

Aan de andere kant zou deze hervorming de aantrekkingskracht van de belegging in buitenlandse effecten aanzienlijk verhogen. Dergelijke belegging is ongetwijfeld aan te prijzen, wanneer zij tot doel heeft een oordeelkundige risicoverdeling te bewerkstelligen.

Het ware echter een grote dwaling deze keuze te beïnvloeden door de Belgische effecten aan een strenger fiscaal regime te onderwerpen. De Belgische belegger, die sedert jaren vertrouwd is met buitenlandse effecten, zou daaruit onmiddellijk de logische gevolgen trekken.

De monetaire overheden zouden dan ook verplicht zijn de wisselcontrole bestendig te maken, om, tenminste in zekere mate, deze kapitaalsverschuiving te verhinderen, die genoemde reglementering nooit bij machte zou zijn volledig te voorkomen.

De grootst mogelijke vrijheid van het verkeer van goederen en kapitalen is een van de eerste voorwaarden van een krachtig economisch herstel. De ervaring van de laatste maanden heeft aangetoond, dat ons land veel voordeel heeft gehaald uit de afbouw van een al te strakke reglementering.

Het ware ten eerste te betreuren indien aldus de verruiming van de vrijheid op de kapitaalmarkt voor lange jaren onmogelijk werd gemaakt.

Een overdreven fiscaliteit heeft reeds meermaals een nadelige invloed uitgeoefend op de normale ontwikkeling van het bedrijfsleven.

De belastingbetaler, vooral de Belgische, legt zich niet lijdelijk neer bij de eisen van de fiscus. Met spits-

vondigheid en met hardnekkigheid verdedigt hij een bezit, dat de vrucht is van noeste arbeid.

Om te ontsnappen aan al te zware heffingen zal hij zijn bedrijf omstellen, niet volgens de regelen van een gezond beheer, doch volgens de eisen van het gematigste fiscaal regime. Dit heeft reeds heel wat verwarring gesticht en verwikkelingen geschapen. (De omzetting van aandelen aan toonder in aandelen op naam is geen onontbeerlijke vereiste om belasting-ontduiking te voorkomen. De ondervinding opgedaan in Nederland is daarvan een sprekend bewijs. Dit land kent reeds sinds lange jaren een goed georganiseerd regime van vermogensbelasting, alhoewel het aandeel aan toonder daar even verspreid is als in België.)

Bij het opstellen der belastingwetten werd tot nogtoe niet voldoende rekening gehouden met hun onvermijdelijke weerslag op het bedrijfsleven. Dit is een spijtige tekortkoming, waarvan de nadelige gevolgen moeilijk te overzien zijn. Meermaals werd de wens uitgedrukt dat deze fout in de toekomst zou vermeden worden.

Indien men echter om zuiver fiscale motieven het statuut der naamloze vennootschap zou willen herzien, dan begaat men een dwaling, die veel erger is dan al wat tot nog toe uit nalatigheid is verzuimd.

Het is te hopen, dat de wetgever, wanneer hij dergelijke voorstellen in overweging neemt, een open oog zal hebben voor al de belangen die op het spel staan en dat hij, blijk gevend van gezond verstand, niet zal toelaten dat louter fiscale overwegingen het statuut van onze bijzonderste economische instellingen zouden ontwrichten. »

TIJDSCHRIFTEN

Nederlandsch Juristenblad. Jaargang 1947, afl. 35, 18 October 1947. — Mr G. H. C. Bodenhausen : Geografische herkomstaanduiding. — C. W. Dubbing : Een Belgische stem over hervorming der rechterlijke macht. — G. H. C. Van Dijken : Het begrip « bestuurder » in de wegenverkeersregeling. — J. H. Smeets : Echtscheiding.

Weekblad voor Privaatrecht Notaris-Ambt en Registratie. 78ste jaargang, nr 4004, 18 October 1947. — Mr L. E. H. Rutten : Schijnhandelingen. Fiduciaire rechtshandelingen. Handelingen in fraudem legis. Handelingen in fraudem creditorum. — W. P. Van Sikkelrus : De invloed van het overlijden op de waardering der bedrijfsactiva voor de inkomstenbelasting.

Journal des Tribunaux, 62ste jaargang nr 3740, 19 October 1947. — M. Cornil Léon : Le reconstruction du Palais de Justice de Bruxelles.

Vlaamse Juristen

Abonneert U op het
RECHTSKUNDIG WEEKBLAD